

Datum 28 december 2017

Slutrapport *Digitala boken kommer*

Biblioteken på Gotland ansökte 2016 om 100.000 kr av Svensk biblioteksförning för att kunna digitalisera sin Boken kommer-verksamhet under 2017. Det föranleddes av att Kultur- och fritidsnämnden, år 2015 beslutade kring besparingar inom biblioteksavdelningen. Bland annat så försvann Boken kommer-verksamheten då personal och bokbil besparades bort from juni 2016. Biblioteken på Gotland har sedan dess spånat kring på vilka andra sätt låntagare som inte kan ta sig till ett bibliotek kan nås. Tankarna ledde ganska snabbt till att undersöka hur en digitalisering av tjänsten vore möjlig som ett led i bibliotekens utvecklings- och förändringsarbete. Biblioteken på Gotland hoppades på så sätt kunna göra en prioriterad målgrupp mer digitalt medvetna och därigenom minska den digitala klyftan, tillgängliggöra litteraturen samt på ett mer resurs- och kostnadseffektivt sätt kunna fortsätta bedriva Boken kommer-verksamhet. Ledord blev: Biblioteken bör vara där människorna är och trots besparingar ha en likvärdig och enhetlig uppsökande verksamhet över hela ön.

Bakgrund och genomförande

Den tidigare Boken kommer-verksamheten sköttes av personal vid bokbussenheten på Gotland. Olika bilar har testats genom åren och vid tidpunkten för när politikerna tog besparingsbeslutet 2015 användes en bil som rymde ett mindre, fast bestånd samt en dator. Personalen kunde parallellt med att packa färdiga påsar även ta emot besök vid bilen och plocka tillsammans med låntagaren. En mycket fin och uppskattad verksamhet.

Direkt efter att Kultur- och fritidsnämnden klubbat besparingsbeslutet började funderingarna på hur vi ändå kunde fortsätta med verksamheten. Det som bakband oss var att bil och personal besparats bort och för att fortsätta behövde kostnaderna minska eller fördelas om. Först föddes tanken på samarbete med daglig verksamhet eller hemtjänst men detta

visade sig alltför svårt att genomföra eftersom det behövdes fordon inom den dagliga verksamheten, något vi inte hade. Ledningen upplevde även att det fanns en stor motvilja till samarbetet inom bibliotekspersonalgruppen. Och idéerna rann ut i sanden. Även samarbete med studieförbund, pensionärsföreningar och civilsamhället tex Röda korset har undersökts i form av att volontärer i samråd med bibliotekspersonal levererar bokpåsar till Boken kommer-låntagarna som bibliotekspersonal plockat ihop efter samtal och önskemål. Detta visade sig vara lättare sagt än gjort. För att samarbetet med övriga samarbetspartners skulle kunna ske måste ett engagemang finnas och biblioteken upplevde att gensvaret var nästintill obefintligt. Vi spånade vidare och tillslut blev svaret blev digitalisering!

Äntligen visste vi vad vi ville göra!

I samma veva fick Biblioteken på Gotland information om Svensk biblioteksförnings utvecklingsstöd och vi ansökte med förslaget att digitalisera Boken kommer-verksamheten. Vi fick stödet och nu kunde arbetet ta ny fart.

Vi ville:

- att genom bibliotekspersonalens urval eller egen anmälan få låntagarna att testa att ta emot sina böcker levererade via platta laddad med önskat antal titlar. Urval sker i samråd med socialbibliotekarien på biblioteket.
- att genom handledning och utbildning ge en prioriterad målgrupp en digital plattform för sina biblioteksärenden, göra de mera digitalt medvetna och därmed minska den digitala klyftan. Vi har inte hittat något nationellt exempel där andra bibliotek arbetat aktivt med Boken kommer-verksamhetens målgrupp för att tillgängliggöra den digitala världen av litteratur. Däremot sker många andra digitaliseringsprojekt runt om på landets bibliotek.

Gotland är en av de mest välfibrerade regionerna i Sverige där även många seniorer anslutit sig, vilket vi ansåg skulle underlätta vårt digitaliseringsprojekt. Övriga bibliotekssverige torde vara nyfikna på hur vi som region kan arbeta i våra verksamheter för att öka IT-användningen i en så väluppkopplad region. Även E-boksdistributörerna kan från detta projekt

förhoppningsvis se på fördelar med en paketslösning till vissa målgrupper, teknisk utrustning och marknadsföring av dess innehåll.

För att kunna genomföra vår idé blev nästa steg blev att kontakta öns gymnasieskola och deras program med inriktning mot teknik och IT där eleverna tidigare varit med och genomfört ett projekt med IT i hemmen för äldre. Ett lyckat projekt som vi ville få bli en del av eftersom det går hand i hand med våra digitaliseringstankar. Men det visade sig att vår planering inte klaffade med deras, den delen av kursen skedde under vårterminen och planeringen var redan klar. Vi var helt enkelt för sent ute.

Resultat

Efter många om och men så slutade projektet med att tillgängliggöra medier på Visby lasarett igen efter att Patientbiblioteket lagts ned där. Visby lasarettens besökare, både kort- och långvariga, saknade biblioteket och för oss blev detta ett sätt att tillgängliggöra bibliotekets utbud på plats för dem som inte kan ta sig till oss. Under senare delen av 2017 började så plattorna fyllas av titlar till läsare och lyssnare i alla åldrar. Plattorna ska både stimulera till läsning, men även för att lyssna på e-ljudböcker.

Plattorna finns tillgängliga för barn och ungdomar på Visby lasarettens barn- och ungdomsavdelning. Några plattor med inriktning mot de yngre och några mot de äldre. De finns även för utlåning via det medicinska fackbiblioteket som finns i samma lokal som det tidigare (numera nedlagda) Patientbiblioteket. Lokalen, med den finaste utsikten har fått ett ansiktslyft med andra möbler. Men vad vore lokalen utan något att läsa, och förhoppningsvis kommer plattorna i hög utsträckning till användning här för dem som har svårt att ta sig utanför lasarettens område. Här har plattornas innehåll riktats till läsning av det kortare slaget, noveller etc. Även ett visst patientfokus finns för läsning kring hälsa, biografier med sjukdomsinnehåll, graviditet och att vara förälder. Två plattor finns även tillgängliga på dialysavdelningen, där patienterna ligger inne hela dagen och ofta behöver läsning. Vi har marknadsfört detta projekt tillsammans med Visby lasarett och förhoppningsvis kommer plattorna användas flitigt framöver.

Inom projektet *Digitala boken kommer* framfördes interna önskemål om att även tillgängliggöra plattor med böcker på de bibliotek och bokbussen som i större utsträckning möter målgruppen eller deras anhöriga. Detta

spår fortsätter vi arbeta kring. En möjlig idé i framtiden skulle kunna vara att kombinera inköpen av plattor med ett digitaliseringsprojekt som genomförs i en fokusgrupp.

Vi önskar få rikta ett stort tack till Svensk biblioteksörening som vågade satsa på detta projekt!

Med vänliga hälsningar

Åsa Ingmansson
Avdelningschef, Biblioteken på Gotland
Kultur- och fritidsförvaltningen, Region Gotland